

КОЗАЦЬКА УКРАЇНА ЄДИНА

Червень, №2 (13)

Всеукраїнський часопис

ПРОГРАМНА ТЕМАТИКА КОЗАЦЬКОЇ ГАЗЕТИ

1. Освіта, виховання, духовність:

- освіта безкоштовна, мова, писемність, символи, знаки;
- захистити українську мову, націю (закон, паспорт);
- джерела: звичаї, традиції, історія, література, мистецтво, народна творчість, наука, календар за Нестором Літописцем.

Виховання:

- роль сім'ї, родини, Роду, громади, Нація, Держава;
- національна ідея: звичаї, традиції, національна культура, наука, ЗСУ, ТО, середовище (садочок, школа, вуз, місце роботи), Віра-Віда;
- молодіжні програми (духовні, економічні, спортивні, військові, наукові, технологічні, пізнавальні, туристично-краєзнавчі, культурно-просвітницькі);
- на базі шкіл інтернатів утворити Козацькі лиціє;
- запровадити в навчальних закладах «Сокіл Джура».

2. Військово-патріотична:

- територіальна оборона, як у Швейцарії, Ізраїлі;
- закон про козацтво;
- дозвіл на зброю;
- контракт з ЗСУ та добровільними батальйонами;
- утворення козацьких шкіл, лицієв;
- наявність навчальних центрів (тирів, спортзалів, бібліотек);

- вивчення історії Українського козацтва та історії воєнного мистецтва козаків;

- участь в теробороні та проходження допризовної підготовки;

- відновлення та охорона пам'ятних місць та об'єктів УК (створити їх реєстр);

- створення алеї Слави Гетьманів України;

- здійснювати шефство над островом Хортиця Трахтемировим, Межигірським, Видубицьким, Києво-Печерськими монастирями, острів Жуків на Дніпрі та козацьких січей;

- побудувати в місті Києві пам'ятники гетьману П. Скоропадському (на місці Щорса) та Залізняка (на місці Леніна);

- утворити центри патріотичного виховання та козацько-спортивні клуби за місцем проживання;

- здійснювати постійні збори змагання молоді за окремою програмою.

3. Фізкультура, спорт, туризм:

- постійно проводити заняття-змагання з козацьких видів єдиноборств, бойового гопака, Хреста, Спасу, жортингу, кульової стрільби;

- навчання володіння історичною та сучасною зброєю, транспортними засобами та іншою цивільною та військовою технікою;

використовувати діючі спортивні заклади (спортзали, стадіони, басейни, тири);

- розробити краєзнавчо-туристичні маршрути по козацьких місцях (авто, водні, кінні, піші).

4. Культурно-просвітницька, краєзнавча:

- джерела пізнання з історії, літератури, етнографії, військової справи, історії козацтва;

- відродити календарно-обрядовість;

- перегляд кіно, театри, преси та інших українських інформаційних джерел;

- пропагувати історію культури, звичаї і традиції Українського козацтва;

- відродити українські прадавні символи, знаки, збереження та будівництва козацьких пам'яток, пам'ятників гетьманам, отаманам, сучасним героям, П. Скоропадському, І. Гонті, М. Залізняка та ін.

5. Науково-дослідна робота:

- наш внесок у світову культуру (наші таланти, генії);

- створити сайт-сторінку в інтернеті та бібліотеку;

- написати «Книгу нації»;

- дослідження історії Українського козацтва та його ролі у формуванні національної свідомості та культури, відродженні української державності;

- публікація науково-методич. (Закінчення на 2-й стор.).

ПРОГРАМНА ТЕМАТИКА КОЗАЦЬКОЇ ГАЗЕТИ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

них матеріалів з історії Українського козацтва, наш внесок у світове воєнне мистецтво;

- досліджувати біографії відомих гетьманів, отаманів;

- видати журнали, буклети, книги про Українське козацтво та створити кінофільми;

- подавати інформацію про діяльність Українського козацтва;

- проводити наукові конференції, семінари, читання, радіо-телепередачі для популяризації історії України та Українського козацтва.

6. Природоохоронна діяльність:

- екологічна робота і екологічний транспорт;

- відновлення парків, лісів;

- скасувати продаж землі;

- ведення сучасного землеробства (оновлюючого землю);

- збереження енергоресурсів;

- безпечність АЕС.

7. Господарська діяльність. Державотворча:

- відновлення середнього бізнесу та фермерських господарств, кооперативів;

- розвиток садівництва, бджільництва, народних ремесел, зеленого туризму, створення спеціальних видів;

- Козацько-гетьманська Держава, закон про козацтво, нова конституція, люстрація, графа у паспорті про національність – відновити;

- безперервність української державності Праукраїна—Оріана-Русь—Гетьманщина—державна Україна.

8. Україна і світ:

- Україна у складі Євросоюзу та НАТО;

- співпраця з діаспорою (економічна, культурна, політична, просвітницька);

- перепоховання гетьманів, отаманів козацьких;

- розробити нові наукові-духовні міжнародні маршрути та маршрути в Україні.

ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО СЕМЕНА ПАЛІЯ

Семен Палій (Семен Гурко; 1640—18 січня 1710) — державний та військовий діяч Українського гетьманату, полковник Фастівського полку, один з керівників повстання на Правобережжі проти Корони Польської.

Народився майбутній герой у 1641 році в невеличкому місті Борзна на Чернігівщині. Батько, Пилип Гурко, був козаком Ніжинського полку, у який, змужнівши, вступив хлопець. За деякими даними, навчався в Києво-Могилянській академії.

Одного дня, тікав козак від дум тяжких про неволю рідного краю, про загарбників лютих та панів безчесних. Тікав світ за очі і молив Бога про допомогу, про силу побороти зло. Втома скосила вояка й заснув він під деревом міцним сном.

Увісні прийшов ангел розпитувати, що мучить козака і чого прагне він. Відповідь була проста, що мордують його землю рідну і бажає він шаблю могутню, щоб сікти та різати ворогів, а Україну очистити від хробаків. Почувши ці слова, янгол сказав: «Дарує тобі Бог шаблю й вогонь, а люди зватимуть тебе Палієм!». Прокинувся козак, здригнувся і випала шабля з його рук...

Це був Семен Гурко, який став згодом отаманом війська власного і за любов до підпалів во-

рожих укріплень отримав прізвисько Палій.

Семен Палій був народжений під зіркою воїна.

Усе життя він провів у бойових походах і тримав вірну шаблю в руках і вдень, і вночі.

За нелюдську силу і стійкість вважався характерником.

Семен Палій — єдиний реальний козак, про якого склали думи, легенди і пісні. Зокрема, поема Тараса Шевченка «Чернець», поема-балада Левка Боровиковського «Палій».

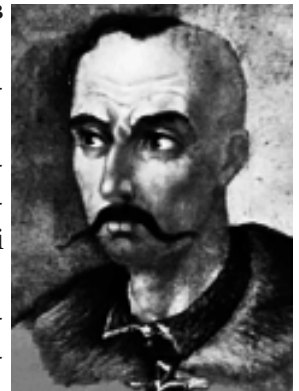
Є одним із ключових героїв роману «Чорний вершник», що входить до тетралогії Володимира Малика «Таємний посол».

На території дендропарку «Олександрія» найвищий пагорб названий на честь полковника — урочище «Палієва гора». На цьому місці у XVII столітті базувався один із його козацьких загонів.

У наш час існує громадська козацька організація «Білоцерківська Січ імені Семена Палія».

У місті Фастові встановлено пам'ятник Семену Палію.

Існує два дуби Палія: перший росте на Палієвій горі в парку Олександрія, а другий, за легендою, посаджений самим полковником, знаходиться у Фастівському лісництві, в урочищі Унава.

КОЗАЦЬКИЙ ЗВИЧАЙ

(Закінчення. Початок у №1).

IV. Самозахист громади, роду, сім'ї і себе:

1. наявність особистої, традиційної козацької та сучасної зброї (на законній основі);
2. козак — це сучасний воїн, захисник. Дух та знання молоді формуються звичаєм;
3. козацтво без молоді — не козацтво;
4. служба Громаді, Землі-Матері, свідомо підлеглість вибраній владі.

V. Козак-звичаєвик:

1. думає, розмовляє, співає рідною мовою;
2. відроджує календарну та родинну обрядовість, свята, згідно з природним, космічним календарем;
3. створює українське середовище;
4. пізнає рідний край теоретично і практично;
5. постійно навчається (звичай, історія, культура, наука, мистецтво, музика і професійні знання). Практичність, доцільність і природо відповідність знань;
6. дбає про своє здоров'я та сім'ї (фізкультура, спорт, походи, чистота, охайність та здорове харчування);
7. проводить активне громадське життя — є громадянином та особистістю;
8. живе у ритмі з Всесвітом, Сонцем, Водою, Землею.

VI. Звичаєва держава:

1. світоглядні основи, закони держави та мораль народу ґрунтуються на Звичаї;
2. Козак має право на найвищувладу, або делегує це право більш достойному через народне віче;
3. обов'язковий контроль з боку товариства та

громади над обраною владою, її звітність і відповідальність за козацьким Звичаєм;

4. постійна змінність старшини.

VII. Віра:

1. в товаристві дотримуються віротерпимості (є різні віри і різне розуміння однієї і тієї ж віри);
2. на Бога надійся, а до берега гребися;
3. забобонність віри — це шлях в нікуди, і є знищенням самої ж віри;
4. Козаку-звичаєвцю не потрібні посередники між ним і Богом, і козак не перекладає свою відповідальність за свої помилки на Бога, не просить прощення, а бере відповідальність за це на себе і відпрацьовує або відшкодовує заподіяне;
5. люди — богоподібні, самодостатні тому, що вони мислять, творять, мовлять, люблять і працюють;
6. Козак — вільна людина, господар, а не раб-споживач, який живе одним днем і нищить все живе на землі і саму Землю;
7. Віра і знання поруч повинні йти;
8. Віра — це стан душі. Це особистий позитивний досвід, це оптимізм;
9. вірити необхідно — в своє призначення на цій Землі, одне одному, в свій Рід, Нарід, в свою Землю. Звичай — це основа для правдивої віри.

VIII. Козацьке побратимство:

1. взаєморозуміння, взаємодопомога, взаємопожертва в ім'я громади, роду, сім'ї і побратима;
2. спочатку думка і справа, а потім слова, слова та справи не розходяться між собою, бути вірним Слову. Без праці і вдосконалення себе Волі і Правди не здобудеш;
3. не піддавайся спокусам (чини, влада, кошти, маєтності, безмірні задоволення).

Давній рецепт соломахи

Соломаха — традиційна страва української кухні, яку готують на гречаному борошні з додаванням сала та смаженої цибулі. Її швидко і легко готувати, вона ситна та калорійна. Тож її так любили козаки.

Рецепт соломахи

Час: 30 хвилин, порцій: 4.

Інгредієнти:

300 грамів гречаного борошна, 200 грамів сала, 1 цибуля, 100 г соняшникової олії, сіль.

Приготування

Висипте гречане борошно в глибоку миску і при постійному помішуванні вливайте воду. Її потрібно стільки, щоб добре розмішати борошно.

Доведіть до кипіння воду приблизно 4 склянки. Підсоліть і, постійно розмішуючи, влийте борошн'яну суміш у окріп. Приблизно через 5 хвилин влийте в кашу олію.

Готуйте до загущення каші, помішуючи масу.

УЛЮБЛЕНІ СТРАВИ КОЗАКІВ

Нарізаємо сало та цибулю шматочками. Обсмажуйте на розігрітій сковороді. Не забудьте присмажити спеціями.

Коли каша добре загусне, додайте до страви смажене сало з цибулею. Добре розмішайте.

Подавайте з подрібненою зеленою цибулею.

Підготував Євген СОРОЧИНСЬКИЙ.

«В СВОЇЙ ХАТІ, СВОЯ ПРАВДА...»

(Продовження. Початок у №1).

Для українців Національна ідея утвердиться тоді, коли:

1. Будемо знати наші перемоги, досягнення і діяти, в ім'я відродження духовності, промисловості, сільського господарства на новітніх технологій.
2. Всі будуть рівні перед Законом і втвердиться правдивий суд. Відновлення соціальної справедливості.
3. Права та обов'язки громадян стануть рівними, обов'язковими, перед родом, громадою.
4. Коли народовладдя (влада громад) стане основою для духовного, матеріального та політичного буття людей, адже наші Майдани — це зразок самоуправління громадою. Скасуємо продажні виборчі технології.
5. Освіта, наука, економіка, міцне, сучасне військо, новітні технології, економіка відродиться, відповідатимуть потребам людей, сучасним вимогам.
6. Буде здійснена повна ревізія майна, земель, підприємств, перепис населення та статки громадян.
7. Справедливе, радісне життя з рівними можливостями і кожен українець перестане соромитись своєї мови, звичаїв, культури, і зрозуміє, що життя це постійне, всебічне навчання, поступ та праця.
8. Кожна сім'я буде забезпечена необхідним для життя (їжа, житло, навчання, відпочинок, місцем праці, рідним середовищем, оздоровленням).
9. Народиться своя професійна, патріотична еліта, з якої вийде наш Лютер Кінг з Українською Реформацією. Створити нову ідеологію.
10. Невмирущий Дух народу закликає зі Святославових часів до Справедливості і Волі. Україна — це вічна боротьба за Справедливість, Волю, Добро, Гідність, Любов, Радість. Про це промовляють тисячі народних пісень, сотні воєн, повстань, революцій, майданів, невмирущий козацький дух в наших генах.
11. Духовний напрямок (мова, культура, історія, звичай) будуть відроджуватись і втверджуватимуться в житті.
12. Буде гармонійне співжиття з природою (екологія).
13. Всі ці думки частково і будуть програмою дій для ствердження Національної ідеї в Україні, вони і є національною ідеєю.

Якою повинна бути національна ідея (ідеологія)

1. Науковою, опиратись на закони буття людського та всесвіту.
 2. Практичною, високотехнологічною.
 3. Економічною, конкурентоспроможною.
 4. Правдивою, а не замовленою товстосумами.
 5. Національною за змістом.
 6. Інтернаціональною — для взаємозбагачення, взаємоузгодження та співпраці між націями на основі гуманізму.
 7. Всебічною — з охопленням історії, культури, політики, економіки, законодавства та права.
 8. Організаційно-оформленою структурою (людьми (кадрами), фінансами, методами та формами діяльності).
 9. Не руйнівною, керованою, далекосяжною, передбачу вальною, постійною і гнучкою відповідно часу і потреб.
 10. Об'єднуючою націю, дієвою.
- Національна ідея — це потреба сьогодення і майбутнього, але коріння її сягає у глибину тисячоліть.

Сучасна «демократія», лібералізм» не здатні порятувати націю, людство, тому багато народів вибрало неоконсерватизм, який найближче відповідає соціальній справедливості і духу народовладдя.

Цьому сприяє відродження історичної пам'яті, історії, господарсько-побутової традиції, нових технологій, науково-технічного прогресу, безпеки та гуманізму в державі.

Історична пам'ять формується на знаннях: культурної спадщини, історії, мови, пам'ятних місць, подій, героїв, мистецтва. Ці складові також формулюють Національну свідомість та Національну ідею.

Життя людини і нації є проявом її свідомості, волі, сили і дії. Бо світ перебуває у всебічній конкуренції. Йде боротьба за ресурси (землю, воду, ліси, космос) й ще більше за еліту кожної нації, вона є носієм новітніх технологій та всебічної інформації. Йде інформаційна боротьба, боротьба між культурами, релігіями, за історичні надбання, війна технологій.

Місце України в цій «мандрівці людства», її місія. Українська, романтична, миролюбна, працьовита, відкрита, щира вдача українця травмується, псується вищепереліченими проблемами людства.

(Далі буде).

Ще наприкінці XIX століття людство почало усвідомлювати гостру потребу масштабного збереження етнокультурної спадщини у спеціально створених музейних комплексах. Починаючи зі шведського Скансена, в країнах Європи у XX столітті з'явилися музеї просто неба під загальною назвою — скансен. В Україні вперше архітектурно-етнографічні виставкові комплекси будівель були представлені у Львові в Стрийському парку в 1894 році за участі Івана Франка. Початок масштабного суспільного руху за збереження пам'яток народної культури припадає на 60-ті роки XX століття. У 1964 році до ювілею Тараса Шевченка музеєфіковано старовинну сільську хату XIX століття в селі Моринцях за участі архітекторів Е. Васковського, С. Верговського, В. Мешкової, місцевого художника І. Кулика та його батька і сільської громади. Пред-

СВЯТИНЯ ПОБЛИЗУ ПИРОГОВА

До 55-ліття Національного музею
народної архітектури та побуту України

ставлення в програмі ювілейних заходів традиційної селянської хати, оспіваної у багатогранній творчості Тараса Шевченка, мало великий успіх, викликало захоплення у міжнародній делегації. І на хвилі такого міжнародного успіху було вирішене питання виділення ділянки поля для першого в Україні скансена в Переяславі-Хмельницькому, про що клопотався директор краєзнавчого музею Михайло Сікорський. Посприяв цьому урядовий куратор шевченківських ювілейних заходів, заступник голови Ради міністрів Петро Тронько.

Ідеєю створення Національного скансена переймалися провідні вчені, культурні діячі, патріотична громадськість столиці. Всіх хвилювали проблеми охорони етнічної спадщини, яка безжально руйнується часом і бездуховними суспільними тенденціями споживацтва. У 1965 році автором статті підготовлено «Звернення від громадськості» про потребу створення Музею народної культури просто неба у Києві, її підтримали підписами провідні діячі культури, а саме: М. Брайчевський, С. Верговський, І. Гончар, М. Дерегус, О. Кусенко, М. Лисенко, Г. Майборода, П. Першин, М. Стельмах. За порадою М. Стельмаха статтю було подано до редакції газети «Радянська Україна», але редакторка категорично відмовилася брати його до друку, незважаючи на письмове прохання М. Стель-

маха як депутата Верховної Ради Союзу. І лише з допомогою супроводжуючої письмової підтримки О. Корнійчука, на той час Голови Верховної Ради України, статтю надруковано в «Літературній Україні» 14 серпня 1965 року під зміненою назвою «Нетлінні реліквії народного побуту».

Завдяки публікації такого Звернення від громадськості і відповідному піклуванню Петра Тронька, як члена уряду і голови Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, почалися підготовчі заходи до заснування музею-скансена. За погодженням із вченими Національної академії наук, Держбудом, Міністерством культури і Українським товариством охорони пам'яток історії та культури була започаткована державна програма створення такого музею.

До визначення тематики комплексу музею були залучені дослідники етнокультурної спадщини, зокрема, В. Самойлович, К. Гуслистий. На архітектурному факультеті Художнього інституту з ініціативи завідувача кафедрою архітектури П. Костирка тему скансена запропонували студентам для дипломної розробки. Проект В. Романова отримав високі оцінки і став опорою визначення параметрів скансена на 150 гектарах серед польового довкілля. Автор диплому отримав призначення до створюваного музею.

6 лютого 1969 року урядом України прийнята Постанова про створення Державного музею народної архітектури та побуту України з підпорядкуванням Міністерству культури УРСР. Після тривалих дискусій щодо вибору місця для скансена одностайно підтримана пропозиція дослідника народної архітектури Петра Юрченка. Це польова ділянка в долині ріки Вити на південно-східній околиці міста Києва, на краю Голосіївського лісу, поблизу селища Пирогів.

До долини Дніпра хвилі цього поля виступають крутими горами Дніпровсько-Київського Святогір'я. ввівши ландшафтний комплекс у коло одвічних вищих святинь столиці. Експозиції музею природно вписалися у це середовище, автентичне для всіх регіонів України. Ландшафтний комплекс став складовою музею, його головною пам'яткою, завдяки якій музей визнано одним із кращих у світі.

Від урбанізації ця територія була захищена статусом охоронюваного ландшафту міста з 1979 року згідно з рішенням Київського міськвиконкому від 16.07.2002 року, № 920, щоправда рішення не конкретизоване і не зовсім гарантує захист польового довкілля від забудови.

До роботи взялися архітектори, історики, філологи, мистецтвознавці, набуваючи інтенсивно знань етнокультури з наукових джерел та майже щомісячних польових досліджень. Науково-дослідні експозиційні відділи очолили архітектори, які займались комплексним вивченням народного будівництва. Це чи не єдиний досвід скансенів, у якому архітектори були одночасно проєктантами і дослідниками, що забезпечувало кваліфікований відбір пам'яток і проєктування регіональних архітектурно-етнографічних експозицій музею, а також проєкти реставрації пам'яток і авторський нагляд за відбудовою їх.

Етнографи комплектували фонди з науково-пошукових експедицій і формували побутові експозиції у пам'ятках народної архітектури.

Музейна експозиція формувалася згідно з історико-етнографічним районуванням України: експозиції «Середня Наддніпрянина», «Полтавщина й Слобожанщина», «Полісся», «Поділля», «Карпати» з етнографічними групами — Закарпаття, Буковина, Бойківщина, Лемківщина, Покуття, Підгір'я і «Південь України».

У квітні 1971 року весняного сонячного дня відбулися за народним обрядом урочисті закладини першої пам'ятки — зрубно́ї хати ХІХ століття з села Красна Попівка з Луганщини. Для історії на покуті замурували список учасників об-

ряду з їхніми підписами. Силами науковців валькували і мастили зрубно́ї стіни цієї першої хати.

На осінь 1975 року до огляду було підготовлено експозиції «Вітряки», «Середня Наддніпрянина», «Полтавщина й Слобожанщина», «Полісся» та «Поділля». Ці експозиції оглянув секретар ЦК КПРС В. Маланчук наприкінці похмурого осіннього дня при світлі запалюваних газет і був незадоволений. Рішення про відкриття не ставилося. Але за ініціативою музею проведено попередній громадський огляд. Учасники цієї акції, відомі діячі культури, з величезним захопленням і цікавістю сприйняли новостворений музей.

У 1976 році долю музею визначило Політбюро ЦК Компартії України на чолі з першим секретарем В. Щербицьким. Оглянувши музей 9 липня, члени Політбюро дали йому високу оцінку і зробили запис про це в книзі відгуків. 17 липня відбулося урочисте відкриття музею, на якому були присутні партійні й урядові керівники, науковці України та інших республік, шанувальники народної культури. Це була визначна подія в культурному житті Києва і всієї України, про що повідомлялося в пресі. Музей зачарував гостей неповторною образністю цілісного природно-етнічного комплексу з вражаючою всебічною автентичністю. На мальовничій околиці постала в мініатюрі Україна ХVІ—початку ХХ століть. Відтоді музей включено до програми відвідувань почесних гостей держави України.

Музей приймав відвідувачів і продовжував розвиватися. У 1979 році відкрилась експозиція українського села радянського періоду, у 1982 — перша черга експозиції «Карпати» — «Закарпаття».

Успішний етап першої черги створення музею пов'язаний з підтримкою Петра Тронька. Він дбав про його успіхи, як про своє дітище. Щоб забезпечити достатнім фінансуванням, музей підпорядкували Товариству охорони пам'яток та культури (УТОПК). У цій системі було створено Республіканське спеціальне будівельно-реставраційне управління, при ньому — архітектурно-реставраційний відділ, а на території музею була сформована спеціальна науково-реставраційна виробнича майстерня.

Але після 1978 року, коли партійні радянські ідеологи звільнили Петра Тронька з добродійної громадської посади Голови Товариства охорони пам'яток історії та культури, можливості розвитку музею обмежилися відсутністю достатніх коштів. Музей позбувся реставраційної ланки з

Козацька залага сторожової вахти. Спостережно-оборонна будівля з житлом, складена з брусів у зруб, або в шули (стовпи). Для захисту будівля обнесена палями і сухим ровом. На горищі житла зведено спостережно-сигнальну вежу, з якої ведеться постійний нагляд за довкіллям. При небезпеці запалюється смолоскип для передачі сигналу про небезпеку на ближню залого в зоні видимості. Таким ланцюгом (системою залог) передається сигнал небезпеки на значні відстані.

відповідною технікою й кваліфікованими майстрами. Перевезені пам'ятки народного будівництва складувалися, а встановлені будівлі поступово входили в аварійний стан. Некваліфіковані аварійні ремонти порушують автентичні якості пам'яток.

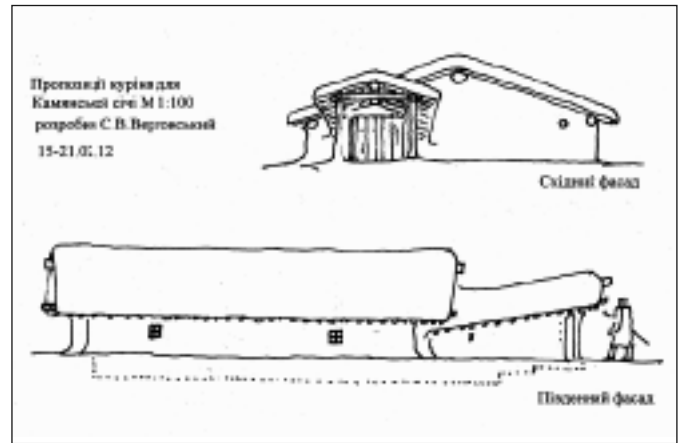
З 2004 до 2011 року музей перебував у складі Національної Академії Наук України. Науковий колектив закладу мав достатній науковий потенціал для статусу наукової установи в системі Академії Наук. Перші роки — це був великий порятунок для музею. Майже за десять років вперше з'явилися кошти на реставрацію будівель — поновили покрівлі на дахах.

Були Великі надії, склалися Великі плани на розвиток і завершення будівництва експозицій. Та все лишилося затвердженням на застарілих паперах. У 2012 році при владі В. Януковича музей знову «відправили в Мінкульт», де спочатку звільнили директора, а потім «почистили науковий склад» — одним наказом звільнили шість кваліфікованих провідних науковців, які створювали музей. Водночас «позбулися» проблем накреслених планів розвитку музею. Залишилася маловирішуваною проблема збереження автентичності побудованої експозиції.

Але існує ще одна важлива проблема — зберегти польовий етноландшафт музейного довкілля від руйнування, так званої, «прихвитація» із забудовою.

Довкілля музею є унікальним за насиченістю безцінними природними святинями і археологічними пам'ятками культури історичного минулого давніх поселень (городища, могильники, печери та оборонні рови і вали). На пагорбі біля окружної дороги, перед музеєм, передбачалося створити осередок експонування археологічних пам'яток довкілля (кургани з можливістю огляду їх внутрішнього простору та інші форми показу пам'яток-експонатів).

Музеефікація цих археологічних скарбів відкриває перед нами рідкісну можливість широких етноархеологічних дослідницьких та експозиційних порівнянь, з демонстрацією оригіналами процесів генези явищ культури за весь час буття тут людини, відкриває можливості формування Національного історико-культурного заповідника «Давня Україна» в поєднанні з музеєм-скансеном. (Пропозиції щодо реалізації цієї ідеї архітектора С. Верговського опубліковані в газеті «Столиця», №31, 2003 року «Хай постане «Давня Україна»).

Козацький курінь — багатолюдне козацьке житло на Січі. Пропонований курінь відтворений за матеріалами археологічних досліджень решток козацького куреня Кам'янської Січі. Це немовби велика глинобитна хата з двосхилим суміщеним дахом. У курені є піч, столи, лави й ослони та великий під, настелений з дощок для спання чималої козацької громади.

Глибокими традиціями етнокультури охоплено не лише зону облаштування побуту, але і його захисту в критичні історичні періоди. Як, скажімо, формувалися прадавні традиції захисту «поляницями», коли при небезпеці чоловіки гуртом виходили на поле з киями, мечами захищати свою родину, своє поселення. Відтоді зберігалася традиція сакрального ритуалу проведення бойових дій на «полі бою».

У кінно-шабельну добу захисниками стали організовані збройні загони козацтва, і тут є що вивчати і музеефікувати. Система козацтва нагадує архаїчну етноплемінну державу, має свою правову модель, систему прав, обов'язків, стосунків, культурних традицій, і це теж принесено з глибокої данини, з етнокультурного минулого.

За програмою розвитку музею для експонування пам'яток козацької доби передбачена реконструкція окремих характерних будівель. Пропозиції розглядалися на науково-методичних радах музею.

Запропоновані будівлі козацької доби формувались на основі регіональних будівельних народних традицій і становлять інтерес для експозиції музею.

С. ВЕРГОВСЬКИЙ,

архітектор, співавтор генплану музею, автор архітектурної експозиції «Полісся», заслужений працівник культури, лауреат Державної премії в галузі архітектури 2002 року за участь у створенні музею.

Надіслав Євген СОРОЧИНСЬКИЙ.

ПОСВЯТА В КОЗАКИ

1. Наявність предметів: Прапора, Триглава (герба), шаблі, пернача, булави, тексту клятви, джерельної води, кропила.

2. Козаки з оголеними шаблями вістрям вверх шикуються у два ряди (відстань між ними 1,5 метра), обличчям на схід, бажано біля Дуба.

3. Кандидат без шапки проходить між рядами із заходу на схід. В кінці рядів перед вогнищем зупиняється і промовляє клятву, потім переступає через невелике вогнище і зупиняється, йому вручають шаблю, старійшина тричі кропить його кропилом (із квітів полину, чебрецю, безсмертника, звіробою) живою водою і промовляє: на Добро, на Волю, на Святі Справи, на Життя. Пам'ятай про свою Землю, свій Рід, свою Душу. Не будь рабом речей, грошей та задовольень. Промовляє після кожного кропіння. Потім козак тричі чолом доторкається до площини шаблі.

4. Шаблю тримає лезом від себе.

5. Шаблю після доторкання чолом також піднімає вістрям вверх.

6. Козак після посвяти стає в кінець ряду проходячи між рядами.

7. На коліно чи на коліна козак не стає і його не б'ють нагайкою, бо так освячують на рабство.

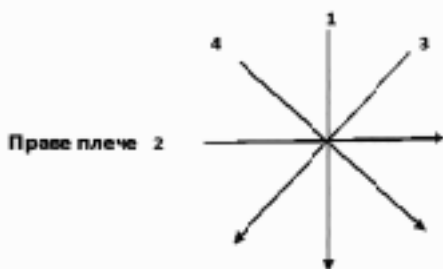
8. За описаним обрядом посвячували в козаки, кобзар-патріот Василь Литвин та його дружина патріотка Антоніна Литвин — старійшинами Українського Козацтва.

9. Кропилом виконується живий подвійний рівносторонній хрест тричі.

10. З дозволу цих старійшин записано обряд посвяти Князюком Г. Т. в 2009 році.

11. Старійшина посвячує, а Отаман вручає шаблю придбану козаком раніше.

12. Посвяту проводити вранці (перший половині дня).

УКРАЇНЦІ У ПРИСЛІВ'ЯХ І ПРИКАЗКАХ

Тема №1: РОДИННЕ ЖИТТЯ

- Ліпше не жити, як старого любити.
- Невесело в світі жити, як нема кого любити.
- Старої любові й іржа не їсть.
- З милим рай і в курені.
- Хоч хліб з водою, аби, милий, з тобою.
- Ліпше весь вік дівувати, як з нелюбим прожити.
- Та поможи, боже, на рушнику стати, тоді не розлучить ні батько, ні мати.
- Ліпше би не знатися, ніж зараз розставатися.
- Очі без душі сліпі, вуха без серця глухі.
- Далі очі — далі серце.
- Серце не болить, як очі не бачать.
- Серце ні на що не зважає, свою волю має.
- Яка Настя, таке з нею й щастя.
- Жінку бери не на рік, а на вік.
- Вибирай корову по рогу, а жінку — по роду.
- Женився на скору руку та на довгу муку.
- Ненадовго старий жениться: як не вмере, то жінка покине.
- Один жениться — світ побачить, другий оженився — з головою пропав.
- Хто жениться на красі, той буде жити у біді.
- «Яку йому кару дати?» — «Оженить його, то буде знати!».
- Буду сива, як вівця, а не піду за вдівця.
- Віддалася — втопилася.
- Жінки каються, а дівчата заміж збираються.
- За старого піду — периною накрию, а молодого — сама нагрію.
- Коли нема гарного козака, то підеш і за пенька.
- Оце тобі, бабусю, наука: не ходи заміж за онука.
- Як до роботи — дитина, а заміж — дівка.
- При одруженні сім раз подумай, а раз женись.
- Не зналися — побралися, пізналися — розсталися.
- Яке дибало, таке й здибало.
- Сиди до сивої коси, а за ледащо не йди.
- Сякий-такий, а все ж свій.
- У нашій Катерини разом весілля і хрестини: і до шлюбу ведуть, і до хреста несуть.

Козацька Україна єдина

Засновник і видавець ВГО
«Селянське козацтво України».

Головний редактор
Леонід Шморгун.

Контактні

телефони:

(096) 288-03-12;

(067) 919-89-39;

(067) 379-41-56.

При використанні наших публікацій обов'язкове посилання на «КУЄ».

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Відповідальність за достовірність матеріалів та зміст реклами несуть автори та рекламодавці.

Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації (серія КВ, №20988-10788Р) видане Державною реєстраційною службою України 25 вересня 2014 року. Наклад 300 пр. Віддруковано в: Україна, 04210, Київ, просп. Володимира Івасюка, 11-А, к. 112. Видавництво ТОВ «Автограф». Тел. 067 910-21-44. E-mail: autograf@ukr.net